

A SZEMÉLY BIZTONSÁGA AZ EMBER LELKI BIZTONSÁGA

Nagyon nagy örömmel és szeretettel köszöntök mindenkit. Előadásomban az emberi személy biztonságának szegmensét a tékozló fiút történetét bemutatva szeretném szemléltetni, mely a Bibliában lelhető fel, Lukács apostol evangéliumában.

„Egy embernek volt két fia. A fiatalabbik egyszer így szólt apjához: Apám, add ki nekem az örökség rám eső részét! Erre szétszotta köztük vagyonát. Nem sokkal ezután a fiatalabbik összeszedte mindenét és elment egy távoli országba. Ott léha életet élve eltékozolta vagyonát. Amikor már mindenét elpazarolta, az országban nagy éhínség támadt, s nélkülözni kezdett. Erre elment és elszegődött egy ottani gazdához. Az kiküldte a tanyájára a sertéseket őrizni. Örült volna, ha éhségét azzal az eledellel csillapíthatta volna, amit a sertések ettek, de még abból sem adtak neki. Ekkor magába szállt: Apám házában a sok napszamos bővelkedik kenyérben – mondta –, én meg éhen halok itt. Útra kelek, hazamegyek apámhoz és megvallom: Apám, vétkeztem az ég ellen és teellened. Arra, hogy fiadnak nevezz, már nem vagyok méltó, csak béreseid közé fogadj be. Csakugyan útra kelt és visszatért apjához. Apja már messziről meglátta és megesett rajta a szíve. Eléje sietett, a nyakába borult és megcsókolta.

Erre a fiú megszólalt: Apám, vétkeztem az ég ellen és teellened. Már nem vagyok méltó arra, hogy fiadnak nevezz. Az apa odaszólt a szolgálknak: Hozzátok hamar a legdrágább ruhát és adjátok rá. Az ujjára húzzatok gyűrűt, és a lábára sarut. Vezessétek elő a hizlalt borjút, és vágjátok le. Együnk és vigadjunk, hisz fiam halott volt és életre kelt, elveszett és megkerült. Erre vigadozni kezdtek. Az idősebbik fiú kint volt a mezőn. Amikor hazatérőben közeledett a házhoz, meghallotta a zeneszót és a táncot. Szólt az egyik szolgáltnak és megkérdezte, mi történt. Megjött az öcséd, és apád levágta a hizlalt borjút, hogy egészségben előkerült – felelte. Erre ő megharagudott, és nem akart bemenni. Ezért az apja kijött és kérlelte. De ő szemére vetette apjának: Látod, én annyi éve szolgállok neked és egyszer sem szegtem meg parancsodat. És nekem még egy gödölyét sem adtál soha, hogy egyet mulathassak a barátaimmal. Most meg, hogy ez a fiad megjött, aki vagyonodat rossz nőkre pazarolta, hizlalt borjút vágattál le neki. – Az mondta neki: Fiam, te mindig itt vagy velem, és mindenem a tied. S illett vigadnunk és örülnünk, mert ez az öcséd halott volt és életre kelt, elveszett és megkerült.”

Életünknek egy olyan benső valósága a tékozló fiú története, amit - azt gondolom - nagyon sokszor teljesen rosszul értelmezünk. A történet mai nyelven arról szól, hogy van egy csibész fiú, aki elhagyja családját, majd tönkreteszi a saját életét. De ott van a család, aki várja haza... A történet a mi emberi életünk valóságát mutatja be. A történetben szereplő tékozló fiúra nem úgy kell tekintenünk, mintha ő lenne a szomszédunk, a gyermekünk, vagy bárki más. Úgy kell tekintenünk rá, hogy mi vagyunk ő. Mi vagyunk a tékozló fiú. Ugyanakkor a történet többi szereplőivel is azonosulhatunk, ezáltal mind a négy szereplő: az édesapa, a két fiú és az édesanya is mi vagyunk, aki szintén ott van a történet háttérében.

A tékozló fiú történetének legmeghatározóbb ereje abban rejlik, hogy nem az életünk egyetlen pillanatáról szól, hanem az egész sorsunkról, ami folyamatosan, újra és

újra változik, módosul, ezért fontos, hogy ahogy változik, úgy mindig rátaláljunk. Meg kell találni, hogy a történet melyik részében tartunk, a saját utunknak éppen melyik részén haladunk.

A tékozló fiú története sok művészt megihletett. Nem véletlenül. Az egyik közülük a világ talán legismertebb festője, a XVII. században élt Rembrandt. Az emberi lélek mélységeit a pszichológiával sem lehetne jobban leírni, mint ahogy Rembrandt bemutatja azt a *Tékozló fiú hazatérése* című festményén. Úgy gondolom, hogy a bibliatudomány legmagasabb csúcsát hódította meg, amikor ezt a történetet megfestette. Nem tudom hány órát dolgozott rajta, mennyit elmélkedett, hányszor olvasta el a Bibliában, míg végül úgy döntött, hogy elmondja ezt a történetet a világnak.

Rembrandt után pedig egy költőt szeretnék majd idézni, akit szintén megihletett ez a történet. Biztos vagyok benne, hogy számtalanszor elolvasta. Versében az érzések más szavakkal, a belső valóság szavaival elevenednek meg. Mindkét ábrázolásban jelen van mind a két fiú, jelen van, az apa, a hazaérés pillanata, az otthon utána vágy a fiúban. Erről szól ez a történet.

Apám, add ki a részemet – fordul a fiú apjához. Teljes öntudattal, két lábbal a földön áll, élni akar. Mindnyájan éreztük már ezt az érzést fiatalon, amikor ki akartuk bontakoztatni az életünket. Majd én megmutatom! Élni akarok! – hangoznak el ezek a mondatok ma is. Nem bűnöző akar lenni a történetben szereplő fiú, nem tékozló akar lenni, nem azt kell gondolni róla, hogy rossz szándék vezérel, hanem egyszerűen csak vonzza a világ, az élet. Így születünk, ez az érzés mindnyájunkban bennünk van. Azt mondja a fiú, hogy megy, elindul a világba. Elhagyja az otthonát. Félelmetes feszültség a történetben, hogy kötelező eleme az elhagyás, az elválás. A mai korunk egyik tragédiája, hogy sok fiatal nem képes elhagyni az otthont. Pedig muszáj elmenni, muszáj valami újba kezdeni, muszáj, hogy az anyukák, apukák *kirugdossák* a fiúkat, a lányukat a kényelmes fészekből.

Debrecenben, korábbi szolgálati helyem az egyetemi városrészben volt, sok fiatal körében, akik jó szándékkal érkeztek a nagyvárosba, ahol hamar megkísért mindenkit a bűn. Ez nem valami rossz kísértés, amelyben tönkre lehet menni, hanem jó értelemben vett kísértés. Egy vonzó erő, melyben kellemesnek tűnik a bűn útja. Ezt élük meg a fiatalok, ezt élte meg a tékozló fiú is. Összeszedi mindenét és elmegy, bevonzza a világ, és ezt ő észre sem veszi. Mint az egyetemistákat is, akik jó szándékú gyerekek, akiket bevonz valami, amitől aztán nem tudnak szabadulni. Ez történik a tékozló fiúval is, miközben a valóságban az energiáinak eltékozlását, felélését kezdi meg. Ami ő maga valójában, ami az ő valósága, az teszi tönkre az életét, mely után nagyon nehéz újrakezdeni. Tulajdonképpen tönkremegy és megtapasztalja, hogy milyen nyomorultnak lenni, mindent elveszíteni, és akkor egyszer csak jön egy nagyon fontos pillanat. Amikor a fiú megéli és ráeszmél, hogy milyen nyomorult állapotba került, akkor felkel és atyjához megy. Magába száll és felkel. Döntést hoz. El kell indulni. Nem majd egyszer, ekkor vagy akkor, hanem most, akkor, abban a pillanatban.

Az életünk változtatásának a tragédiája a *majd holnap* ígérete. Ígérem, megfogadom, hogy majd holnap mindenem változtatni fogok. Az életnek vannak helyzetei, melyekben a *majd* jelenti a gyilkost! Az itt és a most van csak. Most kell lépni. Ha most nem mozdulunk, meg fogunk halni. Sok szenvedélybeteg említi, hogy az életüknek van egy fordulópontja, egy pillanat, amikor tudják, hogy vagy felállnak, vagy ha nem, meghalnak. Ma kell döntést hozni, és ehhez szükséges, hogy meglássuk az élet mélységeit. A tékozló fiú történetében ez a pillanat akkor következik be, amikor a tékozló fiú azt mondja, hogy éhen fog halni. Nem pusztán éhes, hanem olyan fájdalommal jár az éhsége, hogy érzi, éhen fog

halni. A szeretet éhsége is óriási fájdalom. Nyomorúság megélni, hogy mindenét odaadta, ott volt a világban, a világ befogadta, de a világnak már nem kell.

Minden kicsúszott a kezéből. A világ korábban az mondta neki, hogy *Szeretlek*. A mai világunkban ez úgy hangzik: Szeretlek, ha eredményes vagy, ha jól tanulsz, ha sok pénzed van, ha támogatsz azt, amit én akarok... De ez nem szeretet, ez uralkodás. A reklámok, a fogyasztói társadalom világa a kábítószer-túladagolás módszerével működik. Azt erőlteti, hogy nem elég, amid van, vedd meg ezt is, meg ezt is, meg még ezt is, mert akkor leszel boldog. A tékozló fiú is így indult el a bűn lejtőjén, mert volt, amit el lehetett tékozolni, volt, amit tönkre lehetett tenni. A fiú az élete legmélyére jutott és már semmije sincs. Önhittén távozott az otthonából, ahova nincstelenül érkezett vissza. Eltékozolta mindenét. Ruhája szakadozott és mindene odaveszett. Azt mondja a történetben Jézus, hogy még a disznók eledeléből sem adtak neki enni. Valójában az alapkérdés, hogy kik vagyunk és kihez tartozunk? Mi az, ami az életem biztonsága, mi az, ami az ereje és mi az, ami vissza tud vinni hozzá? Mindene elveszett, eltűnt. Ebben a szeretetéttségben döntést hoz, és úgy dönt, elindul, hazaindul. Így, elveszve tér haza.

Mi az, ami segíti abban, hogy hazamenjen? Van egy tör az oldalán, ami emlékezteti valamire. Abban a világban a fiúgyermeket a felnőtté válás ünnepén az édesapa elvitte a zsinagógába és felolvashatott a Bibliából. Felnőtté válásuk alkalmából egy tört is kaptak az apjuktól. A tékozló fiút a tör emlékeztette valamire. Mert mindent elveszített, de azt, hogy az apja fia, akitől a tört kapta, azt az érzést, emléket és tudatot nem veszítette el. Azt megőrizte magában. Az forgott a szívében, az agyában, a lelkében, hogy az apja házába kell mennie, ahonnan eljött. Mindannyian megálmodtunk magunknak egy életet, egy sorsot. Majd rátekinünk, hogy megnézzük, hova jutottunk? Volt egy döntés az életünkben, és ahhoz képest hol tartunk? Milyen családról álmodtunk? Milyen férj leszek? Milyen feleség leszek? Milyen apa leszek? Milyen anya leszek? Milyen pap leszek? Én öt éven keresztül gondolkoztam rajta a papi szemináriumban. De az, hogy mit valósítottam meg belőle, mit őriztem meg belőle vagy mit veszítettem el, az tőlem függ. Csak rajtam áll, mert volt valami, amit megálmodtam. Ezek az álmok jelentik az atyai házat. Ha felfedezzük, hogy van hová visszamenni, van mihez kezdeni, akkor van mihez erőt gyűjteni és elindulni az életünkben.

A nagyobbik testvért Rembrandt sokatmondóan ábrázolta, ahogy ott áll, görcsösen összeszorítva a kezét. Ebben a mozdulatban minden benne van, csak a családi együttlét, a szabadság öröme nincs benne. Ő a jó fiú, aki dolgozott, otthon maradt, nem ment el, nem hagyta el a családot. Ő a példakép. Az élet nehezebb oldala az övé. Két kísértést is magában rejt ez az ábrázolás. Az egyik, hogy a bűn kísértése tönkreteszi az embert, ha elindul annak az útján, de ha a hétköznapi életben marad, és jól vezeti az életét, nincsenek benne küzdelmek, ugyanolyan nyomorulttá válik, mintha a bűn útját járta volna. A hétköznapi szürkesége ugyanis szintén tönkretesz. Sok esetben azért mennek tönkre családok, mert nincs az életükben ünnep és a szürkeség megöli őket. Nem szabadnapjuk nincs, hanem valódi ünnepük. Mint pl. a hitvesek ünnepe, amikor 24 órára elmennek valahova és megünnepelik, hogy összetartoznak, ünnepelnek. A hétköznapi szürkesége az, ami felszínre tör az idősebb fiúból: Annyi esztendeje szolgállok már neked, annyit dolgoztam, mindent feláldoztam a családért, mindent odaadtam... Kibuggyan belőle, hogy az engedelmeségből, a kötelességből teher lett, a szolgálatból meg rabszolgaság. Ezt jelenti a hétköznapi szörnyű kísértése.

Azt feleli neki az apja: Fiam, te mindig velem vagy és mindenem a tied. Erre a fiú: Nem adtál nekem semmit, egy vacak gödölyét sem, hogy a barátaimmal mulassak. Feljön a

szívében, hogy az öccse ebben is lekörözte. Ha előlről kezdhethné, bizony ő is elmenne. Görcsösen áll ott, lehajtja a fejét. Aki nem tud örülni, aki arról beszél, hogy milyen nehéz az élete, mit veszített az életben, mit nem kapott meg, amellet nagyon nehéz élni, amellet gyilkos az idő. Ő magának is gyilkosa, pedig azt mondja neki az apa, hogy mindene az övé, mindenét neki adta.

A festményen az apa jelképesen átfogja, átöleli a fiút, mint egy madár a fiókáit a szárnyaival, melyhez a művész, mint gyönyörű vörös szárnyakat festi meg a karjait, jelezve vele, hogy: Fiam, itt vagyok, szeretlek, fontos vagy nekem. A fiú pedig el meri mondani neki, hogy vétkezett: Atyám, vétkeztem! Nem a szívem, nem a genetikám az oka, nem a szomszédok, nem a bajtársaim, nem a hitvesem, hanem én vétkeztem! Amíg ezt valaki nem tudja kimondani, addig nincs változás az életében. Addig nem fog történni semmi.

A tékozló fiú feje kopasz Rembrandt festményén. Abban a korban a raboknak volt kopasz a fejük. Úgy festette meg a festő, mint egy rabságban levő fejét, vagy egy újszülött fejét. Újszülött, aki újjászületik a rabságból. Ha jól megnézzük az apa két kezét, az egyik egy finom, női kéz, mely simogat, ölel, sebeket gyógyít, a másik egy görcsös, kemény férfikéz, amely megmarkol, magához szorít, felemel. Mert ilyen szeretetre van szükségünk. Mind a kettőre, együtt. Csak ebben a közös szeretetben gyógyul a sebünk, találjuk meg az életünk igazi gazdagságát és teljességét.

Az apa vak, egyik szemére már nem lát, a másikkal is csak keveset. A szemnek az igazi valóságot kell látni, és az apa a valóságot látja. Mi történt az ő szívében, lelkében? Nem azzal törődik, hogy mi tűnt el, ki ment el, hanem az a fontos, aki és ahogy itt van újra. Itt és ebben a helyzetben apának kell lenni.

Manapság nagyon sok fiatal mondja magáról, hogy még nem érett az apaságra. Nem is lesznek azok, csak akkor, ha megszületik a gyermekük. Akkor mernek majd apák lenni. A nők pedig édesanyák. Mert a világnak édesapákra, édesanyákra van szüksége, mert csak így tud élni, így tud gyógyulni. Ezek a szerepek életünk feladatai azért, hogy megszülessen bennünk az apa és az anya. Főként pedig az a szeretet, amit adni, ajándékozni akarunk és tudunk általa.

A történetbéli fiúnak az édesanyja – alig kivehető – de látható a festményen. Egészen hátul. A háttérben készíti a lakomát az ünnephez, mert lakoma nélkül nem lehet méltósággal ünnepelni. Márpedig a tékozló fiú hazatérése ünnep.

Váci Mihály ezt az élményt, ezeket az érzéseket így fogalmazza meg *Ezt! Itt! Most!* című versében:

Váci Mihály: *Ezt! Itt! Most!*(részlet)

(...)

*„Csak itt, ezeken a makacsul kitérő
utcákon indulok el engedelmes útjaimra.*

*Itt kell a napok hordalékából
kimosni életem maroknyi aranyát;
itt kell szeretnem, ha van kit szeressek,
itt kell vacognom húsfokos magányom,
itt kell megállnom,
mint a pompeji őrnek,
amíg előnt a város lávafénye.
Énnekem ezt a homloknyi országot,*

ezt a kitépett szívnél nem nagyobb hazát,
e népet és e kor meredekjeit
adta sorsomul a lét,
ezt a néhány rövid tavaszt és hosszú telet,
ezt a földet és ezt a levegőt,
s a levegőhöz ezt, ezt a tüdőt,
ezt a rendet és ezt a zűrzavart!
Ebben a földben kell meggyökereznem!
Akácnak homok, gyopárnak a kő,
- nem várhatnak trópusi televényre!
A kőre hullt magnak kőbe kell marni!
A rozs futóhomoknak könyörög!
Barázdával nem vitázhat a mag!
Csirázni kell: rövid az egy tavasz!
Virág lesz vagy trágya,
de mégis a barázda győz,
a tüdő nem tagadhatja meg a levegőt!
Ó most kell élnem ezt az életet,
Gyorsan forrón mély lélegzettel,
most kell élnem, ha élni sírni,
szeretni és szenvedni akarok!
Ha barátokat akarok karolni,
őket kell szívemre ölelni,
kik most élnek körültem. Nincs időm
megvárni tökéletes unokáikat,
s nem szerethetem bölcs atyáikat.
Ezt az életet kell megértenem,
forró, piros tisztító vészeit
átdobogatni hulló szívemen.

(...)

Utat, irányt célt itt mutassatok!
Aki előttem akar járni,
itt járjon az! - És itt vezessen
ki azt akarja, hogy kövessen!”